

Pavadinimas	Edukacinių tyrimų proveržis
Projekto Nr.	10-044-P-0001
Projekto trukmė	2025 m. balandžio 1 d.–2029 m. balandžio 1 d.
Projekto vertė	15 231660,52 Eur

Projekto tikslas – plėtoti edukologijos krypties mokslinius tyrimus ir, dalyvaujant tarptautinėse švietimo ir ugdymo srities tyrimų programose ir projektuose, didinti edukacinių tyrimų kokybę bei tarptautinį bendradarbiavimą.

Projektas „Edukacinių tyrimų proveržis“ vykdomas pagal 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos pažangos priemonę Nr. 12-003-03-06-01 „Pirmiausia – mokytojas“. Projektas finansuojamas 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.

Lietuvos mokslo taryba projektą įgyvendina su 7 partneriais, kurie įgyvendins 28 edukacinius tyrimus. Daugiausiai jų atliks Vilniaus universitetas (11), Vytauto Didžiojo universitetas (9) ir Kauno technologijos universitetas (3), Mykolo Romerio universitetas (2). Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ir Klaipėdos universitetas vykdys po 1 tyrimo projektą.

Klaipėdos universiteto atliekamo tyrimo pavadinimas: „Formuojamasis vertinimas mokykloje naudojant dirbtinį intelektą“.

Tyrimo numeris: P-EDU-23-25

Tyrimo laikotarpis: 2025-03-17–2027-10-01.

Tyrimo vertė: 499 800 eurų.

Tyrimo vadovė: prof. dr. Liudmila Rupšienė.

Tyrimo komanda: Liudmila Rupšienė, Rūta Girdzijauskienė, Julija Melnikova, Eglė Pranckūnienė, Tony Burner, Gražina Šmitienė, Sandrita Škerienė, Sigitas Balčiūnas, Rūta Gedminienė, Airidas Kairys.

Tyrimo tikslas

Nors dirbtiniu intelektu grindžiamas formuojamasis vertinimas bendrojo ugdymo mokyklose yra itin inovatyvus ir perspektyvus, tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje jis žengia tik pirmuosius žingsnius ir kelia daug klausimų bei iššūkių mokytojams, švietimo politikos formuotojams, mokslininkams ir plačiajai visuomenei. Atsižvelgiant į šią problemą, keliamas tyrimo tikslas – atskleisti pagrindinius dirbtiniu intelektu stiprinamo formuojamojo vertinimo veiksniai ir jų poveikį mokinių mokymosi motyvacijai, savireguliacijai, santykiams su mokytojais ir bendraklasiais.

Tyrimo veiklos

1. Atskleidžiami daugiasluksniai dirbtiniu intelektu pastiprinto formuojamojo vertinimo kontekstai:

- analizuojant tyrimus apie dirbtiniu intelektu pastiprintą formuojamąjį vertinimą bendrojo ugdymo mokyklose;
 - analizuojant tarptautinius informacinius ir teisinius dokumentus apie formuojamąjį vertinimą ir dirbtinio intelekto naudojimą bendrojo ugdymo mokyklose;
 - analizuojant Lietuvos norminius dokumentus apie formuojamąjį vertinimą ir dirbtinio intelekto naudojimą bendrojo ugdymo mokyklose;
 - atliekant antrinę duomenų apie formuojamąjį vertinimą ir dirbtinio intelekto naudojimą bendrojo ugdymo mokyklose analizę;
 - analizuojant Lietuvoje paplitusias dirbtinio intelekto technologijas naudojimo formuojamajame vertinime galimybių požiūriu ir konsultuojantis su šių technologijų kūrėjais ir / arba ekspertais.
2. Nustatoma, kokių mastu Lietuvos mokytojų turimos vertybinės orientacijos, žinios ir gebėjimai sudaro prielaidas veiksmingam, prasmingam ir etiškam dirbtinio intelekto naudojimui formuojamajame vertinime ir kokios jų sąsajos su mokytojų požiūriu į formuojamąjį vertinimą:
- teoriškai pagrindžiant, kokių vertybinių orientacijų, žinių ir gebėjimų reikia mokytojams, kad jie veiksmingai, prasmingai ir etiškai naudotų dirbtinį intelektą formuojamajame vertinime;
 - teoriškai pagrindžiant mokytojų požiūrio į formuojamąjį vertinimą konstruklą;
 - atliekant bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų apklausą.
3. Atskleidžiama, kaip keičiasi mokytojų formuojamojo vertinimo praktika, kai jie naudoja dirbtinį intelektą, ir koks yra tokios besikeičiančios praktikos poveikis mokinių mokymosi motyvacijai, savireguliacijai ir santykiams su mokytojais bei kitais mokiniais:
- apmokant 30 mokytojų veiksmingai, prasmingai ir etiškai naudoti dirbtinį intelektą formuojamajame vertinime;
 - įtraukiant apmokytus mokytojus į kvaziekperimentą, kurio metu jie dirbtiniu intelektu pastiprins mokinių formuojamąjį vertinimą;
 - atliekant prieš ir po testus kontrolinėse ir eksperimentinėse klasėse, kuriose formuojamasis vertinimas bus pastiprintas dirbtiniu intelektu, siekiant nustatyti tokio formuojamojo vertinimo poveikį mokinių mokymosi motyvacijai, savireguliacijai, santykiams su mokytojais ir kitais mokiniais;
 - stebint, įrašant ir analizuojant kvaziekperimente dalyvaujančių mokytojų pamokas, kuriose dirbtinis intelektas naudojamas formuojamajam vertinimui pastiprinti;
 - imant interviu iš kvaziekperimente dalyvaujančių mokytojų apie ugdymo praktikos pokyčius, kai formuojamasis vertinimas pastiprinamas dirbtiniu intelektu.

Tyrimo rezultatai

Teoriniai (paskelbti tyrimo ataskaitoje, mokslo straipsniuose ir pranešimuose):

- atskleisti daugiasluksniai dirbtiniu intelektu pastiprinto formuojamojo vertinimo kontekstai;
- nustatyta, kokių mastu Lietuvos mokytojų turimos vertybinės orientacijos, žinios ir gebėjimai sudaro prielaidas veiksmingam, prasmingam ir etiškam dirbtinio intelekto naudojimui formuojamajame vertinime ir kokios jų sąsajos su mokytojų požiūriu į formuojamąjį vertinimą;
- atskleista, kaip keičiasi mokytojų formuojamojo vertinimo praktika, kai jie naudoja dirbtinį intelektą, ir koks yra tokios besikeičiančios praktikos poveikis mokinių mokymosi motyvacijai, savireguliacijai ir santykiams su mokytojais bei kitais mokiniais.

Praktiniai:

- 30 mokytojų išmoks veiksmingai, prasmingai ir etiškai naudoti dirbtinį intelektą formuojamajame vertinime; įgytos kompetencijos turės ilgalaikę vertę jų profesinei praktikai;
- ne mažiau nei 30 klasių mokiniai įvairiuose šalies regionuose patirs dirbtiniu intelektu pastiprinto formuojamojo vertinimo poveikį mokymosi motyvacijai, savireguliacijai, santykiams su mokytojais ir kitais mokiniais;
- parengtos trys profesinės ūgties programos, pagal kurias bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai galės tobulinti savo kompetencijas, kad gebėtų dirbtiniu intelektu pastiprinti formuojamąjį vertinimą; programos bus prieinamos Klaipėdos universiteto (ku.lt) ir kitose nacionalinėse interneto svetainėse;
- sukurta laisvai prieinama nuotolinė interaktyvi mokymosi priemonė „Dirbtinis intelektas formuojamajame vertinime mokykloje“ (di-ma.lt svetainėje), skirta bendrojo ugdymo mokyklų mokytojams, siekiantiems dirbtiniu intelektu pastiprinti formuojamojo vertinimo praktiką; priemonėje mokytojams bus pateiktos dirbtiniu intelektu pastiprinto formuojamojo vertinimo gairės, papildytos mokytojų sukurtais pamokų scenarijais, formuojamojo vertinimo strategijų taikymo pavyzdžiais ir mokomaisiais vaizdo epizodais;
- papildytas mokytojų rengimas Klaipėdos universitete: edukologijos pagrindinių studijų programa papildyta formuojamojo vertinimo ir dirbtinio intelekto temomis; sukurtas laisvai pasirenkamas modulis apie dirbtinio intelekto naudojimą formuojamajame vertinime pagrindinių studijų studentams; sukurtas laisvai pasirenkamas modulis apie dirbtiniu intelektu pastiprintą formuojamąjį vertinimą edukologijos ir švietimo vadybos magistrantūros studijų programų studentams; ku.lt svetainėje studijų modulių aprašai bus prieinami visiems edukologinių programų vykdytojams;
- remiantis teoriniais ir empiriniais tyrimo rezultatais parengti trys pranešimai švietimo politikos formuotojams: apie tarptautines ir nacionalines tendencijas dirbtinio intelekto naudojimo formuojamojo vertinimo srityje, apie Lietuvos mokyklų (ne)taikomą formuojamojo vertinimo praktiką; apie Lietuvos mokytojų vertybines orientacijas, žinias ir gebėjimus, užtikrinant veiksmingą, prasmingą ir etišką dirbtinio intelekto naudojimą formuojamajame vertinime;
- parengtos rekomendacijos švietimo politikos formuotojams dėl bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo, papildant mokytojų kompetencijų sistemą vertybinėmis orientacijomis, žiniomis ir gebėjimais, kurie sudarytų prielaidas veiksmingam, prasmingam ir etiškam dirbtinio intelekto naudojimui formuojamajame vertinime;
- tyrimo rezultatai pristatyti ir plačiai paskleisti pranešimuose nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, Lietuvos edukacinių tyrimų asociacijos forume, tyrimo blykstėse LETA svetainėje, baigiamojoje projekto konferencijoje.

Tyrimo poveikis ugdymo praktikai

Praktinė tyrimo rezultatų vertė tikėtina įrodymais grįstuose pokyčiuose dėl dirbtinio intelekto naudojimo formuojamajame vertinime Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, taip pat sukurtoje paramos švietimo tikslinėms grupėms priemonėse, kurios padės tvariai įgyvendinti numatytus pokyčius.